

Transcript De Grote Beloftes: interview Laurens van de Linde

Dit is een podcast van De Nieuwe Oost | Wintertuin.

Eind december publiceert Wintertuin weer twee bijzondere chapbooks van talentvolle schrijvers. Slaap lekker, Hiroshi Yoshimura van Jordi Lammers en Paviljoen van het tijdelijke geluk van Laurens van de Linde. In deze podcast interviewen ze elkaar om de beurt. In deze aflevering interviewt Jordi Laurens over zijn chapbook. Voor meer informatie over de presentatie van de chapbooks, houd de website van De Nieuwe Oost | Wintertuin in de gaten.

Jordi Lammers: Ik zit hier tegenover Laurens van de Linde en hij heeft een prachtige serie chapbooks geschreven, *Paviljoen van het tijdelijke geluk*.

Laurens van de Linde: Ja, dat klopt.

Jordi: Ik heb er heel erg van genoten. Ik heb het gelezen, ik heb het al mogen lezen. Ik noemde het net een serie chapbooks, hoe zou je het zelf noemen?

Laurens: Oeh, ik heb het tot nu toe altijd zines genoemd, denk ik. Het zijn vijf boekjes die samen een verhaal vormen. Het was een beetje geïnspireerd op een comicbookserie, die dan *puntje puntje* verschijnt, gewoon met tijd ertussen. Daar is een woord voor... *getrapt* verschijnt? Ik weet niet. In ieder geval, dat er iedere week of maand weer een nieuw comic book uit is. Dat is een beetje waar ik mijn inspiratie toen vandaan haalde. Dus ik noem het steeds een zinereeks. Zoiets.

Jordi: Voordat we de diepte in duiken, is het misschien goed om even kort te vertellen waar het over gaat. We zitten in 2060? Of 2050?

Laurens: Zestig, geloof ik.

Jordi: 2060, ja. We zitten in een soort van stad, onder een enorme koepel. De mensen in die stad die hebben het over die koepel, die leven daar ook gewoon, ze eten pizza, ze rijden in een soort van auto. Kortom, het is heel erg bekend. Het lijkt op de echte wereld, maar ook totaal niet. Dat heeft vooral te maken met die koepel, want die doet iets met de mensen en die doet iets met de politiek, die doet iets met het rechtssysteem, die doet iets met de ecologie daar. En los van jouw tekst zitten er ook tekeningen bij, van Jelko Arts, die geven volgens mij een hele mooie toevoeging aan wat je doet. Waar ik heel erg benieuwd naar ben: heb jij zelf ook tools gebruikt om die stad te bouwen? Heb je documentjes bijgehouden met, ja... hoe heb je het gebouwd?

Laurens: Dat is een heel goede vraag, want dat is inderdaad wel waar ik mezelf echt in verloren had, in het nadenken over hoe werkt dat dan en wat zijn de mechaniekjes, hoe bouw je zoiets. Ik heb heel veel getekend - getekend is een heel groot woord in deze context, want ik kan helemaal niet tekenen. Je noemde Jelko Arts, die kan het heel goed. Ik heb gewoon een soort schetsen proberen te maken en gedacht: hoe hoog zijn de gebouwen, en hoe breed, om zo wat dingen op papier te zetten. Ik heb vooral heel veel gelezen erover. Dat is denk ik... het was wel echt een onderzoek, in die zin. Ik heb misschien niet heel veel geknutseld, maar heel veel gelezen van andere mensen die hierover na hebben gedacht, projecten uit de jaren zestig van de vorige eeuw die ook al met dat soort glazen stellingen of constructies bezig waren. Daar zat heel veel onderzoek, daar leerde ik veel van en daar

kon ik dan uit verschillende bronnen plukken en selecteren en daar zelf iets mee knutselen. Dus ik heb wel gebouwd, maar vooral mentaal, denk ik? Is dat een antwoord?

Jordi: Zeker, zeker. Waar ik heel erg benieuwd naar ben: als jij die onderzoeken las, en je zegt dat je hebt gelezen over de verschillende mensen die daarover na hebben gedacht, als je dat las, werd je er dan enthousiast over? Of dacht je vooral: hmm, interessant, hier moet ik iets mee? Wat was je gevoel daarbij, als je het las?

Laurens: Nou, ik werd wel... ik werd enthousiast van... misschien niet eens per se van het project zelf, maar meer het enthousiasme dat spreekt vanuit mensen die dat gaan bedenken, die dat op papier gaan zetten. Die een soort idee hebben van hoe de toekomst eruit zou kunnen zien en daar dan ook compleet in verzanden. Er waren dan in de jaren vijftig of zestig in Amerika, door Buckminster Fuller heet-ie geloof ik, waren er dan ook ideeën van dit soort koepelsteden in heel Amerika, om die te bouwen. Ja, die was daar wel heel bevlogen en gedreven in, en dat vond ik dan heel aanstekelijk. Die heeft een idee, die wil de toekomst vorm gaan geven, die heeft daar een idee bij en die gaat daar gewoon mee aan de haal. Dat wilde ik zelf ook proberen. Dus ik werd misschien niet eens... nou, wat ik zei, van dat bouwen en van dat nadenken, daar werd ik zelf... daar ging ook heel veel tijd in zitten en heel veel energie, op een goede manier.

Jordi: Ik zie dat ook heel erg terug; op een heel subtiele manier is het heel erg gedetailleerd. Je komt echt iets over die stad te weten, zonder dat je leest: zo zien de gebouwen eruit. Je bent niet hele verhandelingen aan het schrijven over de stad, je verweeft het heel erg in de verhalen, in de personages. Dat vind ik heel erg mooi gedaan.

Laurens: (lacht) Gelukkig.

Jordi: Waar ik ook benieuwd naar ben: wat ze vaak bij debutanten zeggen - dit is het eerste wat je uitbrengt, denk ik, in boekvorm?

Laurens: Ja, ja, zeker, ja.

Jordi: Dat je heel dichtbij jezelf moet blijven, dat zeggen ze altijd. Ik ben het daar niet mee eens. Jouw zines bewijzen ook dat dat niet per se hoeft te zijn. Dat zeg ik nu wel, maar in hoeverre verhoud jij je tot die uitspraak? Ben jij dichtbij jezelf gebleven, of? Ik heb namelijk de indruk dat je juist heel veel naar buiten kijkt.

Laurens: Hmm... Ben ik dichtbij mezelf gebleven? Nou, ik denk dat er wel een soort kantelpunt was, of een moment waarop het soort van overhelde. Ik heb een tijd lang - maar dan spreken ook alweer over jaren geleden - wel eens verhalen geprobeerd te schrijven of geschreven, uiteindelijk tot voltooiing gekregen, waarin een soort van gefictionaliseerde versie mezelf speelde. Maar op een gegeven moment raakte ik daarop uitgekeken, in ieder geval op wat ik daarmee deed. Toen ontstond eigenlijk dat idee om zo'n wereld te gaan maken en op een gegeven moment dacht ik: dit werkt alleen - en ik hoop dat het werkt - maar dit werkt voor mij alleen als ik me ook compleet daaraan overgeef, dat ik ook compleet alles wat raar en een soort *geeky* of extravagant of grotesk... ik moet daar gewoon compleet aan overgeven. Ik wil ook iets... een soort toekomst maken en zelf vormgeven, daar moet ik me compleet aan overleveren eigenlijk. Er zit heel veel plezier in denk ik, in ieder geval heb ik er veel fascinatie van mezelf in gestopt, van wat ik zelf graag zou willen lezen.

Jordi: Ja, dat bouwplezier zie je heel erg ook terug in hoe die wereld is vormgegeven, vind ik zelf. Waar ik heel erg benieuwd naar ben, ook: je maakt zo'n wereld, je hebt een hele nieuwe plek gemaakt. Waar liep je tegenaan? Ik vind het namelijk, als ik verhalen schrijf, heel moeilijk om

helemaal trouw te blijven aan die plek, want je wil soms dingen die niet bij die plek horen. Had jij dat af en toe ook?

Laurens: Ja. Ik heb wel avonden van frustratie gehad en over die pogingen tot tekeningen maken, waar we het eerder al even over hadden. Dat ik dan dacht: ja maar, ik krijg het gewoon niet bij elkaar. Of: deze schetsen kloppen niet, waar komt dan de zuurstof - of weet ik veel - hoe grijpt dit in elkaar. Wat het misschien nog wel meer was, was dat ik het gevoel had: ik moet alles tot in de puntjes uitwerken. Alles moet worden bedacht en gecontroleerd en geregeld zijn. Daar merkte ik dat ik mezelf wel af en toe een beetje in kwijtraakte. Dat ik dacht oké, nu moet het stoppen, dit is niet meer per se relevant of dit is niet nodig of dit is niet belangrijk genoeg of dit is te ingewikkeld. Ja, daar raasde ik mezelf af en toe nog wel voorbij.

Jordi: Je moest dat eigenlijk loslaten, deels.

Laurens: Ja, ik vond dat wel moeilijk.

Jordi: De touwtjes uit handen geven, deels.

Laurens: Ja, toch ook een beetje zeggen - ik heb daar niet zo een, twee, drie een voorbeeld van - zeggen van: het stopt hier, dit is tot hoe ver ik het uitdenk en de rest is ook misschien, hoe noem je dat, impliciet, of aan de verbeelding overgelaten.

Jordi: Dat vind ik wel fascinerend, dat je dat zegt, want dat is deels ook denk ik het probleem, als ik het zo mag noemen, met die koepel. Alles is heel erg uitgedacht en alles is tot in de puntjes in evenwicht met elkaar. Ergens zit ook wel, tenminste als ik over die koepel lees, ik krijg ergens ook wel een beknellend gevoel. Op een gegeven moment wordt er ook een gat in die koepel, dacht ik - ik weet niet of ik dat mag zeggen?

Laurens: Ja ja, dat is in het eerste boekje.

Jordi: Ergens redelijk aan het begin, ja. Dat voelt ook wel als een bevrijding, dat iets van die controle wordt losgelaten, daar. Was dat voor jou nodig, dat er zoiets zou gebeuren daar? Dat er ook een glimp van die andere wereld daarbuiten in terug zou komen?

Laurens: Nou, ik denk dat het het wel nodig had, in ieder geval voor mij, om toch zo'n wereld te onderzoeken. Het hele leven van de mensen die dus daar in de koepel leven, bevindt zich eigenlijk onder glas. Ik stelde me het een beetje voor - het is dan ook een noodgreep, naar aanleiding eigenlijk van de toenemende klimaatproblematiek, volgens mij mag ik dat wel zeggen, over mijn eigen boek, denk ik...

Jordi: Zeker.

Laurens: Dat die wereld zo wordt ingericht. Wat ik zelf vond werken, was om er ook een beetje over na te denken alsof het een museumstuk was dat was opgebaard, of ja, tentoongesteld. Waarbij ook het doel eigenlijk is behoud, geen progressie, maar eigenlijk gewoon conserveren daarvan. Dat is wel interessant, ja, dat je dat benoemt.

Jordi: Over conserveren gesproken: er zit ook heel veel politiek in het boek.

Laurens: Ja, allemachtig, ja.

Jordi: Daarin herkende ik - conserveren, conservatief - een paar politici die nu ook praten. Niet eens in wat ze zeggen, want het is een andere wereld, maar vooral ook in hoe ze praten. In jouw zines geef je ook best veel ruimte aan monologen van bepaalde machthebbers. Ik vond dat heel aanstekelijk en heel herkenbaar, er zat ook echt die retoriek van een Trump of een Baudet af en toe in. Waarom vond je dat belangrijk, om zo te laten zien hoe ze praten? Is dat überhaupt een bewuste keuze geweest?

Laurens: Ja, ik zocht sowieso wel naar heel erg... zeker omdat: ik heb best veel verhaal in een voor mijn gevoel kleine ruimte proberen te proppen, dus... Ik heb ze wel allemaal een eigen taal of stijl aangemeten om ze ook als personage neer te kunnen zetten zonder dat er ook heel veel achtergrond voor nodig was, om ze op een bepaalde manier toch een beetje te kenmerken. Dus dat vond ik er heel erg aan werken, dat je toch een bepaalde idiolect of bepaalde woordkeuzes kunt meegeven en dat je ze dan kunt typeren. Maar ik zou wel zeggen: het was niet mijn bedoeling om ze ermee te laten samenvallen, om het zo maar te zeggen. Inderdaad, ik denk dat verschillende personages aan verschillende levende personages of bestaande mensen doen denken, maar...

Jordi: Het is niet een op een overgenomen.

Laurens: Nee, nee, niet voor mij, in ieder geval.

Jordi: Ik vind het trouwens grappig, ik had jou eerder hierover gesproken en toen zei jij: 'Het is geen dystopie.' Zo las ik het ook niet. Het is daar... het heeft geen vingertje, vind ik, je zines. Geen pas op allemaal, want dadelijk zitten we in een koepel. Dat zit er niet in. Was dat moeilijk, om dat niet te doen? Want ik kan me heel erg goed voorstellen - natuurlijk, jij vindt daar iets van, van zo'n koepel, ik vind daar iets van, we hebben er allemaal ideeën over - vond je het moeilijk om de lezer niet een kant op te sturen?

Laurens: Ja, dat is, nou... lange tijd gebeurde dat wel. Op een gegeven moment merkte ik: oh, nu ben ik wel heel veel van mezelf hierin aan het stoppen, of zelf een mening erin aan het stoppen, terwijl ik eigenlijk veel interessanter vond... Kijk, voor mijn gevoel gaat het heel erg over veiligheid of bestaan aan de ene kant en vrijheid aan de andere kant, als je het hebt over een afgesloten, glazen koepel, een gat dat erin wordt gebroken. Die spanning vond ik heel interessant en het is op een gekke manier ook heel actueel geworden met alle discussies over vrijheid nu, in tijden van corona. Ja, van de ene kant dacht ik: oh dit is opeens heel erg relevant, maar van de andere kant dacht ik: shit, dit had ik eigenlijk al best wel lang geleden bedacht en nu wordt het er toch een beetje door gekleurd, maar dat hou je misschien toch. Het leek me eigenlijk interessant om gewoon daar de verschillen in te laten zien, dat je eigenlijk allemaal zit op een plek op die schaal van vrijheid aan de ene kant en veiligheid of bestendiging of conservering aan de andere kant. Dat er misschien geen juiste of onjuiste keuze is in dit scenario, in dit toekomstscenario, maar dat je ergens daarop valt en daar al dan niet naar kunt handelen. Toen ik daarachter was, dacht ik: oh, dit heeft inderdaad ook tegenkleur nodig, dit heeft ook, ja, toch een bepaalde soort politieke setting nodig.

Jordi: Oké.

Laurens: (lacht)

Jordi: Ik vind dat ook wel een mooie afsluiter. We hadden het nog heel lang over corona kunnen hebben, maar zoals je zelf zegt: het is dus geen coronazine. Ik zat hier dus met Laurens van de Linde, hij schreef de zines *Paviljoen van het tijdelijke geluk*, het zijn vijf boekjes geworden. Je kunt je abonneren, dacht ik.

Laurens: Klopt.

Jordi: Dan krijg je ze over een bepaalde periode in de bus.

Laurens: Iedere maand krijg je dan een nieuwe.

Jordi: Iedere maand zelfs. Oh, fantastisch. En dan lees je ze dus ook in sprongen, ik denk dat dat heel leuk en interessant is. Dankjewel voor dit gesprek, Laurens.

Laurens: Jij bedankt, Jordi.

Dit was een podcast van De Nieuwe Oost | Wintertuin. Volg ons via je favoriete podcastapp voor meer podcasts over verhalen, literatuur en schrijven. Tot de volgende keer.